

KOSTER-VÄDERÖFJORDEN

– viktiga fiskevatten och naturskydd

Djuprännan från norska gränsen ner mot Väderöarna i söder ligger innanför trålgränsen. Här är trålning förbjuden med ett undantag: selektiv trålning efter nordhavsräka med sorteringsrist är tillåten på större djup än 60 meter. Merparten av räkfisket pågår i djuprännan mellan Saltö och Väderöarna samt vid Persgrunden. Området är marinbiologiskt värdefullt, här finns en marin nationalpark och ett marint naturreservat med syftet att skydda sällsynta arter och livsmiljöer. Trålförbud gäller i elva särskilt värdefulla områden varav åtta ligger inom Kosterhavets nationalpark. I sk inflyttningsområden innanför trålgränsen trålas både räkor och havskräftor. Kravet på artsortering rist i trålen gäller även här.

Ett prisbelönt fiske

Arbetet med Koster-Väderöfjordsöverenskommelsen belönades år 2003 med **Kungsfenan**, Sveriges finaste pris inom fiskerikommunen. Priset erövrades i kategorin "Hållbar fiskerikommunen". Ur juryns motivering: "Reglering av räkfisket för att skydda unika naturvärden i Kosterfjorden, norra Bohuslän, är ett första exempel i Sverige på lokal förvaltning som genomförts och prövats med lyckat resultat /.../"

År 2009 fick fiskarna Charles och Robert Olsson från Grebbestad Coop:s **Änglamarkspris** för sina insatser för att "säkra havsmiljön och inspirera andra att fiska på ett hållbart sätt". Ur juryns motivering: "Det är personerna i det lilla företaget som gör det stora jobbet och som i vardagen gör stor skillnad. Stipendiaterna visar på ett tydligt sätt att varje individ har möjlighet att påverka vår gemensamma miljö om man gör det utifrån sin egen verklighet och med ett engagemang som entusiasmerar andra." /.../

KRAV-märkt räktrålning

Organisationen KRAV vill främja en hållbar livsmedelsproduktion. Märkningen KRAV finns idag på en rad ekologiska produkter. KRAV tillåter endast fiske med redskap och metoder som inte äventyrar beståndens hållbarhet. Användning av miljöanpassad motorolja och miljöriktig avfallshantering är andra villkor för att fiskeföretagen ska få använda KRAV-märket. Flera fiskare i området arbetar för att KRAV-märka sitt fiske. Håll utkik efter KRAV-märkta räkor i butik och restauranger!

Läs mer om yrkesfisket, räktrålning och Kosterhavets nationalpark:
www.samforvaltningnorrabohuslan.se / www.kosterhavet.se

FISKE

i Koster-Väderöfjorden

En unik marin miljö

Koster-Väderöfjorden är Sveriges artrikaste havsområde. Sedan 2009 finns här Sveriges första marina nationalpark, *Kosterhavets nationalpark*, med mer än 200 djurarter och alger som inte finns någon annanstans i landet. Här finns också ett stort marint naturreservat, Väderöarnas naturreservat.

Den djupa Koster-Väderöfjorden står i förbindelse med Norska rännan som i sin tur ansluter ut mot Atlanten. Det gör att det råder näst intill oceaniska förhållanden i djuprännan. I det salta och syrerika vattnet hittas djur som annars bara finns på kontinentalsockelns sluttningar. Fjorden är ett viktigt lek- och uppväxtområde för fisk och skaldjur. Här trivs nordhavsräkan som också är föremål för en av områdets viktiga näringar – räkfisket.

Gemensam förvaltning

Räkfisket som sker med trål är viktigt för områdets ekonomi och tradition. Men trålningen kan skada bottenarna och de djur som håller till i sedimenten samt på omgivande klippor och rev.

Ett område med så stora naturvärden som här kräver en omsorgsfull förvaltning. Idag samförvaltas fisket i området av lokala yrkesfiskare, forskare, Länsstyrelsen och Havs- och vattenmyndigheten samt politiker från Strömstads och Tanums kommuner. Den sk *Koster-Väderöfjordsöverenskommelsen* ligger till grund för arbetet som utvecklats med stöd från bland annat kommunerna, WWF samt EU:s havs- och fiskerifond.

Yrkesfisket är representerat i *Kosterhavets delegationen*, den lokala styrelsen för Kosterhavets nationalpark. Nationalparksledningen ingår i sin tur i styrgruppen för arbetet med samförvaltning av fisket.

Fiske inom nationalparken

I syftet med Kosterhavets nationalpark ingår att: *Långsiktigt skydda och bevara områdets naturligt förekommande marina ekosystem, biotoper och arter samtidigt som ett hållbart nyttjande kan ske av områdets biologiska resurser.*

Inom nationalparken pågår fiske efter räka, burfiske av havskräfta samt hummerfiske. Fisket regleras genom Koster-Väderöfjordsöverenskommelsen och fiskerilagstiftningen. Inom parken finns särskilda bottenkyddsområden med förbud mot trålfiske, ankring och annan verksamhet som kan skada känsliga bottenar. Nationalparkens skötselplan sätter bland annat upp mål om ett långsiktigt hållbart yrkesfiske i balans med områdets biologiska mångfald, här finns också mål om starkare bestånd av fisk och skaldjur.

Koster-Väderöfjordsöverenskommelsen

Syftet med Koster-Väderöfjordsöverenskommelsen är att vidareutveckla ett långsiktigt hållbart fiske med hänsyn till områdets höga naturvärden.

Överenskommelsen träffades år 2000 mellan fiskare, forskare, fiskets organisationer och myndigheter på olika nivåer. År 2015 togs beslut om kompletterande bestämmelser. Idag är elva mindre områden i den djupa fjorden skyddade från trålning. Det krävs också särskilda tillstånd för att få fiska efter räka i området. Mindre och lättare trålar ska användas, trålarna är också utrustade med rist så att mängden bifångad fisk minimeras. Kunskapsutbyte och utbildning lyfts fram i överenskommelsen. Flera kurser i marin ekologi (för fiskare) liksom kurser i yrkesfiske/fiskeriteknik (för forskare/tjänstemän) har ordnats.

Sorteringsristen visas när fiskare undervisar till sjöss.

Håll utkik efter Njord-märkta produkter. Njord är yrkesfiskarnas eget varumärke för närfångad fisk och skaldjur. www.njordnb.se

I början av 1900-talet lärde sig fiskare i norra Bohuslän att fånga och koka nordhavsräkan. I dag fiskas varje år ungefär 200 ton räkor. Cirka 30 räkträlare fiskar helt eller delvis i Koster-Väderöområdet.

RÄKTRÅLNING

– med hänsyn till djur- och växtliv

Det småskaliga räkfisket i Koster-Väderöfjorden kännetecknas av:

1. Mindre bifångster via "Kostertrålen"

Endast speciellt anpassade trålar får användas i Koster-Väderöfjorden (Kostertrålen). I denna trål finns ett aluminiumgaller (rist) som fångar upp fisk och andra större djur och leder ut dem via en flyktöppning ovanför gallret. Räkorna, som är små, silas igenom risten och fångas i trålen. Fångsten blir också lättare att sortera, vilket underlättar för fiskaren. Även trålbordens storlek är betydligt mindre än de konventionella. Det finns detaljerade beskrivningar av hur en Kostertrål får se ut.

2. Trålning endast på djupare områden

Bottenar som är grundare än 60 meter trålas inte. Genom Koster-Väderöfjordsöverenskommelsen sänktes gränsen för tillåtet minsta tråldjup från 50 meter till 60 meter.

3. Känsliga områden skyddas

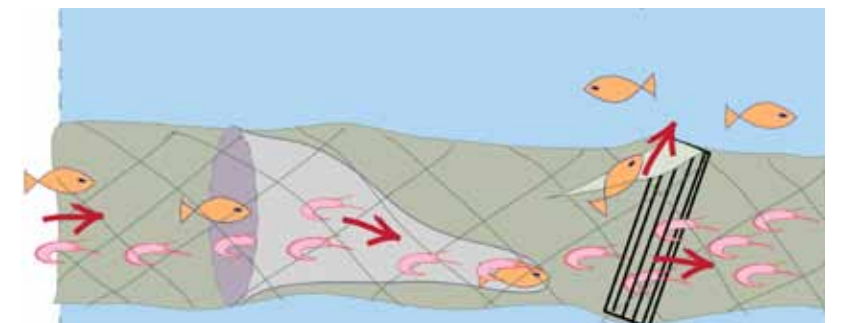
Bottenar där det finns sällsynta och utrotningshotade djurarter, är skyddade. I Koster-Väderöfjorden finns elva särskilt skyddsvärda områden undantagna från trålning. För att säkra att alla fartyg som fiskar i området respekterar reglerna ställs krav på att fartygen har AIS (Automatiskt Informations System) ombord. Det gör det möjligt att följa fiskeresorna i realtid. Dessutom måste alla som fiskar räka i området genomgå en utbildning om områdets särart och de regler som gäller. Utbildningen är obligatorisk för att få det särskilda tillstånd som krävs för att fiska räka i Koster-Väderöområdet.

4. Utveckling och fortsatt samförvaltning

Att fortsätta utveckla fiskeredskapen för ett skonsamt och selektivt fiske är viktigt. Arbetet för att ytterligare förbättra trålarna med sikte på ökad selektivitet och minskad påverkan på bottenarna går därför vidare. Utbildning och kunskapsutbyte mellan fiskare, myndigheter och forskare är även fortsatt en viktig del i samförvaltningen.

Havsbottnen i fjorden är full av säregna djur som kan skadas. Från vänster till höger syns limamusslor, svampdjur och en cylinderros.

Ett galler i trålen (en artsorterande rist) leder ut större djur och fiskar genom ett flykthål, och gör att bifångster i räktrålen nästan helt kan undvikas.